DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması[1]

Validity and Reliability Study of The "Overmothering Scale in Early Childhood

Özge CENGİZ , Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, ozge.cengiz@giresun.edu.tr

Ozana URAL , Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, oural@marmara.edu.tr

Fatma Özge ÜNSAL AKSEBZECİ , Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, ozge.unsal@marmara.edu.tr

Geliş tarihi - *Received:* 16 Mayıs 2025
Kabul tarihi - *Accepted*: 10 Haziran 2026
Yayın tarihi - *Published*: 28 Ağustos 2026

[1] Bu araştırma birinci yazarın ikinci ve üçüncü yazar danışmanlığında yürüttüğü doktora tezinden türetilmiş olup 26-27 Mayıs 2023 tarihinde İstanbul'da düzenlenen 8. Uluslararası Akademik Öğrenci Çalışmaları Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Cengiz, Ö., Ural, O. ve Ünsal Aksebzeci, F. Ö. (2026). Erken çocuklukta aşırı annelik ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 17*(2), 1404-1428.
DOI. 10.51460/baebd.1701128

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Öz. Bu araştırmada erken çocukluk döneminde 54-72 aylık çocuğu olan annelerin çocuklarına gösterdikleri ilgilerini ve onlardan beklenti düzeylerini belirlemek için "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği"nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Evreni İstanbul'daki devlet okullarına devam eden 54-72 ay arasında çocuğu olan anneler oluşturmaktadır. Araştırmada basit seçkisiz yöntemle belirlenen iki farklı örneklem grubu (açımlayıcı faktör analizinde 460, doğrulayıcı faktör analizinde 416 anne) vardır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin 39 maddeden oluşan 5 faktörlü yapıda olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin alt ölçekleri "endişeli annelik, mükemmeliyetçi annelik, sürekli bilgi peşinde annelik, eğitimde rekabetçi annelik, kendini siper eden annelik" olarak adlandırılmıştır. Ölçme aracı varyansın %54.415'ini açıklamaktadır. İç tutarlılık güvenirliği analizleri sonucunda Cronbach Alfa değerinin .904 olduğu görülmüştür. Madde-toplam korelasyonları .215-.692 arasında, madde-kalan korelasyonları .200-.669 arasında değişmektedir. Ulaşılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarında uyum iyiliği indeks değerlerinden X^2/sd değerinin mükemmeli; RMSEA, SRMR, CFI, IFI değerlerinin iyi uyumu gösterdiği belirlenmiştir. NFI, NNFI, RFI değerlerinin iyi uyuma oldukça yakın değerler aldıkları görülmüştür. Yapılan diğer tüm analizler doğrultusunda ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Anahtar Kelimeler: Erken çocuklukta ebeveynlik, Ebeveynlik tutum ve davranışları, Aşırı ebeveynlik, Aşırı annelik, Yoğun ebeveynlik davranışları.

Abstract. This study aimed to develop the "Overmothering Scale in Early Childhood" to establish mothers' relationships and their expectations of their children during early childhood. The study population consisted of mothers with children aged 54–72 months who attend public schools in Istanbul, Turkey. There were two sample groups of mothers: 460 in the exploratory factor analysis group and 416 in the confirmatory factor analysis group), determined by the simple random sampling method. The results of exploratory factor analysis revealed that the scale had a 5-factor structure consisting of 39 items. The subscales of the scale were: anxious motherhood, perfectionist motherhood, knowledge-seeking motherhood, competitive motherhood in education, and helicopter motherhood. The measurement tool explained 54.415% of the variance. The internal consistency reliability analysis revealed a Cronbach's α value of 0.904. Item-total correlations ranged between 0.215 and 0.692 while the item-remainder correlations ranged between 0.200 and 0.669. According to the confirmatory factor analysis results, the χ^2/df (chi-square/degrees of freedom ratio), which is a goodness-of-fit index, indicated an excellent model fit. Furthermore, RMSEA, SRMR, CFI, and IFI values showed good fit. Also NFI, NNFI and RFI values were very close to good fit. In conclusion and in line with all other analyses, the Overmothering Scale in Early Childhood scale is a valid and reliable measurement tool.
Keywords: Parenting in early childhood, Parenting attitudes and behaviors, Hyper parenting, Hyper mothering, Intensive parenting behaviors.

Cengiz, Ö., Ural, O. ve Ünsal Aksebzeci, F. Ö. (2026). Erken çocuklukta aşırı annelik ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 17*(2), 1404-1428.
DOI. 10.51460/baebd.1701128

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Extended Abstract

Introduction. Families are social institutions that provide care, support, and attention to individuals from birth, and sustain them throughout their lives (Kır, 2006; Şen & Boyraz, 2017). In this context, the roles and behaviors of parents, along with their attitudes toward their children, play a considerable part. In recent times, some parents have adopted specific behavioral patterns, which are described in the literature with terms, such as over-parenting, helicopter parenting, and intensive parenting (Bernstein & Triger, 2010). As a result of these behaviors, children can struggle to take responsibility for themselves and might find it difficult to cope with challenges. Children can also experience high levels of anxiety due to a lack of emotional flexibility (Locke, Campbell, & Kavanagh, 2012). For children to develop successfully, parenting behaviors need consistent evaluation. Since maternal attitudes and behaviors have a particularly strong influence on children (Şen & Boyraz, 2017), this study aimed to develop the "Overmothering Scale in Early Childhood" to assess excessive maternal behavioral tendencies.

Methods. This study was conducted to develop the "Overmothering Scale in Early Childhood". The target population consisted of mothers with children aged 54–72 months who attend kindergartens in public schools in Istanbul, Turkey. The cohort included 460 mothers for exploratory factor analysis and 416 mothers for confirmatory factor analysis. The participants were selected from the population with a simple random sampling method. The "Overmothering Scale in Early Childhood" scale consists of 39-items with a 5-point Likert-type response format: 1=never, 2=rarely, 3=sometimes, 4=usually, and 5=always. An increasing total score on the scale is suggestive of escalating overprotective maternal behaviors exhibited by the mothers.

Results. The exploratory factor analysis revealed that the scale explained 54.415% of the variance. The scale consists of five factors: anxious motherhood, perfectionist motherhood, knowledge-seeking motherhood, competitive motherhood in education, and helicopter motherhood. The factor loadings of the scale ranged from 0.446 to 0.827 and Cronbach's α for internal consistency reliability was 0.904. Both the discrimination and differences between the subscale and total scores were significant ($t=-41.499$, $p<0.001$). Item-rest and item-total correlations were significant ($p<0.01$), with values greater than 0.20 indicating acceptable reliability. The analysis concluded that the sub-factors were positively correlated with each other. According to the test–retest results, the correlation was positive and high ($r=0.872$, $p<0.01$), and no significant difference ($p>0.05$) was observed between the two applications. Confirmatory factor analysis was conducted to assess construct validity and showed that the factor loadings were significant ($p<0.01$), ranging from 0.679 to 0.929. The T-values exceeded 2.56, suggesting that the items were significant at $p<0.01$, and that the latent variables effectively explained the observed variables (Polat, Alkan Ersoy, & Toran, 2017). In relation to the standardized solution values, the error variances of the items were small between 0.024 and 0.077. The correlations between the factors should be lower than 0.85 (Terzi, 2019). The correlations between the factors of the scale were low between 0.05 and 0.46. When the fit indices were investigated, a χ^2/df (chi-square/degrees

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

of freedom ratio) was 2.797 recorded. The RMSEA value was 0.066 and SRMR value was 0.076. Other fit values of the model were found as follows: GFI=0.793, AGFI=0.760, CFI=0.927, IFI=0.927, NFI=0.891, NNFI=0.920, and RFI=0.880.

Discussion and Conclusion. The internal consistency of the Overmothering Scale in Early Childhood scale was adequate (Tavşancıl, 2014). The discrimination and differences between the subscale and total scores were significant. Item-remainder and item-total correlations were at statistically acceptable levels (Özdamar, 2002; Tezbaşaran, 1997). The sub-factors positively correlated with each other. According to the test–retest results, the correlation was both positive and high. The T-test results showed no meaningful difference between the two measurements. The confirmatory factor analysis revealed that the factor loadings were both meaningful and at sufficient levels (Harrington, 2009; as cited in Çapık, 2014). Along with the standardized solution values, the error variances of the items were small, reinforcing the model (Şimşek, 2007). Furthermore, the correlations between the factors of the scale were relatively low. Regarding the fit indices, the examination revealed that the X^2/degrees of freedom value was excellent, while the SRMR, RMSEA, IFI, and CFI values showed a good level of fit. RFI and NNFI (Tucker–Lewis index) were very close to the threshold for a good fit, and NFI was slightly lower than this threshold. AGFI and GFI values were lower than the acceptable fit values. Munro (2005) and Şimşek (2007) noted that some fit index values can fall below expected standards, regardless of the factor loadings. Additionally, Garson (2004) highlighted that the goodness-of-fit values for models developed in specific contexts might not meet expected levels (as cited in Cengiz & Kırkbir, 2007). From a holistic perspective, it can be concluded that the scale shows acceptable fit indices, thus, is a valid and reliable measurement tool. A review of the literature revealed no existing measurement tools developed for parents of young children that specifically addresses overparenting. Studies on over-parenting in early childhood are scarce. Future research should focus on developing a scale to assess fathers' over-parenting attitudes and behaviors, or on creating scales tailored to parents of children with varying educational backgrounds. Additionally, scale adaptation studies that incorporate cultural differences could be conducted. Using the Overmothering Scale in Early Childhood scale, parental support programs could be implemented for mothers exhibiting over-parenting behaviors.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Giriş

Aile kurumu; toplumdaki tüm dönüşüm ve değişim süreçlerinde önemli rol oynayan, doğum anından itibaren bireylerin yaşamlarına devam edebilmeleri için gerekli olan her türlü bakımın, desteğin ve ilginin sağlandığı sosyal bir topluluktur (Kır, 2006; Şen ve Boyraz, 2017). Anne babaların benimsedikleri ebeveynlik stilleri çocukların yaşam boyu geliştirdikleri kişilik özellikleri ve içinde bulundukları davranış problemleri üzerinde etkilidir (Günalp, 2007; Özel ve Zelyurt, 2016). Maccoby ve Martin (1983) ebeveynlik modellerini çocuğu kabul etme/çocuğa ilgi gösterme ve çocuktan beklentiler/talepler olarak iki faktör açısından ele almışlardır (Akt; Driscoll, 2013). Ebeveynlerin benimsedikleri çocuk yetiştirme tutum ve davranışları özellikle son yirmi yıl içerisinde önemli ölçüde değişim göstermiştir. Günümüzde bazı anne babalar alan yazında "aşırı ebeveynlik, helikopter ebeveynlik, yoğun ebeveynlik" gibi farklı terimlerle ifade edilen birtakım davranış kalıplarını benimsemektedir. Helikopter ebeveynlik, çocuğun hayatına aşırı müdahale, çocuğu gereğinden fazla koruma çabası, çocuk adına problem çözme gibi anne baba davranışlarını içeren ebeveynlik stilidir (Vinson, 2013). Yoğun ebeveynlik, anne babaların çocuklarının sosyal, kültürel ve eğitim faaliyetleri için gereğinden fazla zaman ve maddi kaynak ayırdıkları tutum ve davranışları içermektedir (Hays, 1996). Aşırı ebeveynlik kavramı ise helikopter ve yoğun ebeveynlik anlayışlarını birlikte içeren, çocuğu hayatın merkezine alan, çocuktan ve ebeveyn olarak kendisinden beklentisi yüksek olan anne baba davranışlarıyla tanımlanmaktadır (Segrin vd., 2013). Bu ebeveynlik stillerini benimseyen anne babalarda çocuklarına karşı aşırı korumacı ve fedakar olma, çocuklarını diğerlerinden farklı ve üstün görme, çocuğunu sürekli takip ve kontrol etme, çocuğuna yönelik olarak yüksek düzeyde beklentiler içerisinde bulunma gibi davranışlar birlikte görülebilmektedir (Bernstein ve Triger, 2010).

Hays (1996) yoğun ebeveynlik kavramını aşırı ebeveynlik kavramıyla ilişkilendirmiştir. Aşırı ebeveynliği anne babaların çocuklarının gelişimlerini desteklemek için gereğinden fazla para, enerji ve zaman harcama davranışlarına eğilimli olmak olarak tanımlamıştır. Bu ebeveynlik tutumunda anne babalar hem kendileri açısından hem de çocukları açısından zorlayıcı davranışlar gösterebilmektedir (Mufidah ve Rifqi, 2016). Özellikle eğitim ve kültür düzeyi yüksek olan anne babalar çocuklarının eğitimi hakkında kendilerini baskı altında hissedebilmekte; aşırı ebeveynlik tutum ve davranışlarını daha fazla gösterebilmektedir. Söz konusu anne babalar çocuklarını gerçekleştirmeleri gereken proje gibi görebilmektedir. Yeterli ve iyi bir ebeveyn olmak için kendilerine de fazla yüklenmekte ve çocuklarına da kimi zaman gelişim düzeylerini aşan sorumluluklar yükleyebilmektedir (Gimenez-Nadal ve Sevilla, 2016; Rosenfeld ve Wise, 2000). Çocuk adına kararlar verme, çocuğu sürekli izleme ve kontrol altında tutma, çocuğa ihtiyaç duyduğundan daha fazla yardımda bulunma, çocuğun hayatına gereğinden fazla dahil olma gibi davranışlar da aşırı ebeveynlik davranışları arasında yer almaktadır (Segrin vd., 2013).

Anne babaların benimsedikleri aşırı ebeveynlik davranışları çocuğun fiziksel, duygusal ve sosyal yönden daha iyi olması amacıyla sergilense de kimi zaman çocuklar üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Bu olumsuz etkiler arasında çocuğun kendi sorumluluğunu alamaması, yüksek düzeyde kaygı hissi yaşaması, zorluklara karşı direnç gösterememesi, duygusal esneklikte zayıf olması gibi

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

durumlar gösterilebilir (Locke vd., 2012). Anne babaların gösterdikleri aşırı ebeveynlik davranışları; çocukların prososyal davranışlarında azalma (Ganaprakasam vd., 2018; McGinley, 2018), empati becerilerinden yoksunluk (McGinley, 2018), özyeterlilik duygusunun gelişememesi (Özatlı, 2022), bağımlı bir kişiliğe sahip olma (Fu ve Markus, 2014; Gagnon, 2019; Kins vd., 2012; Zimmer-Gembeck ve Collins, 2006), akran ilişkilerinde sorunlar yaşama (van Ingen vd., 2015), akademik başarının düşmesi (Furnham ve Wu, 2014; Kim vd., 2013), yoğun endişe ve stres yaşama (Bayer vd., 2006; Urone vd., 2024), aileye ve çevreye karşı yabancılaşma duygusu geliştirme ve tükenmiş hissetme (Kim vd., 2013), problem çözme ve sorunlarla başa çıkabilme becerilerinde yetersizlik (Segrin vd., 2015) gibi olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir.

Çocukların her açıdan yeterli ve sağlıklı bir şekilde gelişim dönemlerini tamamlayabilmeleri için güncel koşullar göz önünde bulundurularak ebeveynlik davranışları ve bu davranışların çocuklar üzerindeki etkileri sürekli gözden geçirilmelidir. Ülkemizde aşırı ebeveynlik davranışlarıyla ilgili yapılan çalışmalar (Doğan ve Adıgüzel, 2017; Kömürcü-Akik ve Alsancak-Akbulut, 2023; Okray, 2016; Yılmaz, 2019) incelendiğinde erken çocukluk döneminde çocuğu bulunan anne babalara ilişkin yürütülmüş herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çocuklar üzerinde özellikle anne tutum ve davranışlarının etkisi yüksek olduğundan (Şen ve Boyraz, 2017) bu araştırmada aşırı annelik davranış özelliklerini değerlendirmek amacıyla "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği"nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan araştırma sorularına yanıtlar aranmıştır:

- "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği"nin geçerlik düzeyi nedir?
- "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği"nin güvenirlik düzeyi nedir?

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi, araştırma etiği başlıkları altında sürece ilişkin gerekli bilgiler sunulmuştur.

Araştırma Modeli

Erken çocukluk döneminde çocuğu bulunan annelerin aşırı annelik davranış özelliklerini değerlendirmek üzere geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmeyi hedefleyen bu araştırma, bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Araştırmanın evren ve örneklemine ilişkin bilgiler aşağıda açıklanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evreni İstanbul'daki devlet anasınıfları ve anaokullarına devam etmekte olan 54-72 ay arasındaki çocukların annelerinden oluşmaktadır. Araştırma örneklemi açımlayıcı faktör analizi için 54-72 aylık çocuğu olan 460 anneden oluşurken; doğrulayıcı faktör analizi için 416 anneden oluşmaktadır. Açımlayıcı faktör analizine dahil edilen örneklem grubu, İstanbul'daki 7 ilçede bulunan 16 anasınıfı ve anaokuluna devam eden çocukların anneleridir. Doğrulayıcı faktör analizine dahil edilen örneklem grubu ise aynı ildeki 7 ilçede 13 anaokulu ve anasınıfına devam eden çocukların annelerinden oluşmaktadır. İlçe seçimlerinde Şeker (2011) tarafından ortaya konulan "Yaşam Kalitesi Endeksi'ne Göre Kademeli İlçe Grupları" tablosundan yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında devlet okullarından veri toplanacağı için orta-üst ve üst sosyoekonomik düzeydeki annelere de ulaşabilmek amacıyla amaçlı

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

örneklemeden yararlanılmıştır. Bu kapsamda Şişli, Beşiktaş, Kadıköy, Üsküdar, Ataşehir, Kartal, Maltepe, Çekmeköy ilçeleri belirlenmiştir. Seçilen ilçelerden okullar belirlenirken ise basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğü yeterliliği için KMO değeri hesaplanmış ve .891 bulunmuştur. Çalışmaya katılan annelere ilişkin demografik bilgilerin sunulduğu Tablo 1 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1.
Örneklem grubuna ait demografik özelliklere ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Demografik Özellikler		***f***	**%**	**$\%_{geç}$**
Annenin Yaşı	20-29 arası	58	12.7	12.9
	30-39 arası	294	63.9	65.1
	40-49 arası	99	21.6	22
	Toplam	451	98.2	100
Annenin Mezun Olduğu Okul	İlkokul	37	8	8.3
	Ortaokul	62	13.5	13.9
	Lise	70	15.2	15.7
	Ön lisans	79	17.2	17.9
	Lisans	147	32	33
	Lisansüstü	50	10.8	11.2
	Toplam	445	96.7	100
Annenin Çalışma Durumu	Evet	185	40.2	40.2
	Hayır	275	59.8	59.8
	Toplam	460	100	100
Ailenin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı	1 çocuk	154	33.5	34.3
	2 çocuk	222	48.3	49.4
	3 çocuk	64	13.8	14.3
	4 çocuk	9	2	2
	Toplam	449	97.6	100
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	254	55.2	56.2
	Erkek	198	43.1	43.8
	Toplam	452	98.3	100
Çocuğun Yaşı	54-59 ay	109	23.6	26.2
	60-65 ay	150	32.6	36
	66-72 ay	158	34.5	37.8
	Toplam	417	90.7	100
Algılanan Gelir Düzeyi	Düşük	83	18	19.1
	Orta	244	53	56.2
	İyi	107	23.3	24.7
	Toplam	434	94.3	100

Not: $\%_{geç}$, Değerin, verilerin yüzde kaçından büyük olduğunu göstermektedir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 1'e göre örneklem grubundaki annelerin 58'i 20-29 yaş, 294'ü 30-39 yaş, 99'u 40-49 yaş aralığındadır. Annelerin 37'si ilkokul, 62'si ortaokul, 70'i lise, 79'u ön lisans, 147'si lisans, 50'si lisansüstü eğitim mezunudur. Annelerden 185'i bir işte çalışmakta iken; 275'i bir işte çalışmamaktadır. Çalışmaya katılan ailelerin 154'ü 1 çocuk, 222'si 2 çocuk, 64'ü 3 çocuk, 9'u 4 çocuğa sahiptir. Örneklem grubundaki çocukların 254'ü kız, 198'i erkektir. Çocukların 109'u 54-59 ay, 150'si 60-65 ay, 158'i 66-72 ay arasındadır. Örneklemdeki annelerin 83'ü düşük, 244'ü orta, 107'si iyi gelir düzeyinde aileler olduklarını düşünmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin elde edilmesinde "Demografik Bilgi Formu" ve "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği" kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu

54-72 ay arasında çocuğu bulunan ailelerin demografik özelliklerine ilişkin olarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Formda "çocuğun yaşı, cinsiyeti, annenin yaşı, algılanan gelir düzeyi" gibi sorular bulunmaktadır.

Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği

Araştırmada 54-72 ay arasında çocuğu olan annelerin çocuklarından beklenti düzeylerini ve çocuklarına yönelik gösterdikleri ilgi düzeylerini ölçmek için "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği" geliştirilmiştir. Ölçek "1=Hiçbir Zaman, 2=Nadiren, 3=Bazen, 4=Genellikle, 5=Her Zaman" şeklinde 5'li likert tipindedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda 39 maddelik bir yapıya ulaşmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 39, en yüksek puan 195'tir. Ölçekten alınan toplam puan arttıkça annelerin gösterdikleri aşırı annelik davranış düzeyleri de artmaktadır. Araştırmada verilerin toplanması ve analiz süreçlerine ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri 2021-2022 eğitim-öğretim yılı içerisinde toplanmıştır. "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği"ni geliştirme aşamasında ilgili kurum ve kuruluşlardan resmi izin belgeleri ve Etik Kurul Kararı belgesi alınmıştır. Ölçeğin açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri için ihtiyaç duyulan verilerin toplanmasında belirlenen okullar ziyaret edilmiş; okul yöneticileri ve öğretmenlere araştırmanın amacı ve önemi anlatılmıştır. Araştırmaya destek olmayı kabul eden öğretmenlere annelere ulaştırmaları üzere gönüllü onam ve ölçek formları bırakılmıştır. Öğretmenlerin iletişim bilgileri alınmış ve süreç yakından takip edilmiştir. Formların tamamlandığı bilgisi alındıktan sonra araştırmacı okullara tekrar gidip elden teslim almıştır. Açımlayıcı faktör analizi için 16 okuldan toplanan 460 form; doğrulayıcı faktör analizi için 13 okuldan toplanan 416 form analizlere dahil edilmiştir. Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışmaları IBM SPSS Statistics 21 (faktör analizi için uygunluk testleri kapsamında KMO ve Barlett's testi, açımlayıcı faktör analizi, iç tutarlılık güvenirliği kapsamında Cronbach alfa değerleri ve madde analizleri, madde-toplam ve madde-kalan korelasyonları, madde

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

ayırt ediciliği, iki test arasında fark bulunmadığını gösteren t-testi) ve Amos 24 (doğrulayıcı faktör analizi) Paket Programları kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Etiği

Araştırmanın tüm süreçlerinde "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"ne uygun hareket edilmiştir. Çalışma, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 141968 sayılı 15.09.2021/8-3 tarihli kararı ile onaylanmış ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünün E-59090411-44-30414110 sayılı 31.08.2021 tarihli izni ile yürütülmüştür. Ölçek verilerinin toplanması aşamasında çalışmaya katılmayı kabul eden annelerden "Aydınlatılmış Onam Formu"na onay vermeleri istenmiştir. Yararlanılan kaynaklara metin içinde atıfta bulunulmuş ve bu kaynaklar "Kaynakça" bölümünde belirtilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği"nin geçerlik ve güvenirlik analizlerine ilişkin elde edilen sonuçlar verilmiştir.

Ölçeğin Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgular

Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında kapsam ve yüzey geçerliği ile yapı geçerliği incelenmiştir.

Kapsam ve Yüzey Geçerliği

Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında ilk olarak konuya ilişkin olarak alan yazın taranmıştır. Bu kapsamda "aşırı annelik/ebeveynlik, helikopter annelik/ebeveynlik, proje çocuklar, yoğun annelik/ebeveynlik, aşırı koruyucu annelik/ebeveynlik, mükemmeliyetçi annelik/ebeveynlik" anahtar sözcükleriyle ve bu terimlerin İngilizce versiyonlarıyla TR Dizin veri tabanı, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Google Scholar, Web of Science, ERIC, Scopus üzerinden tarama yapılmıştır. Yapılan taramalar sonucunda aşırı annelik özellikleri ve davranışlarına ilişkin 118 maddelik taslak bir ölçek oluşturulmuştur. Bununla birlikte ölçek maddelerinin uzman görüşüne sunulmadan önce değerlendirilmesine karar verilmiştir. Söz konusu değerlendirme kapsamında öğretmen görüşlerini almanın da yarar sağlayacağı düşünülmüştür. İstanbul ili Anadolu yakasındaki anaokulları ve anasınıflarında görev yapmakta olan 44 okul öncesi öğretmene ulaşılmıştır. Öğretmenlerden alan yazın taraması sonucunda geliştirilen aşırı annelik davranışlarına yönelik 118 ölçek maddesini değerlendirmeleri istenmiştir. Öğretmenler bu değerlendirmeleri her bir ölçek maddesine katılıp katılmama durumlarına ya da maddede belirtilen davranışın anneler tarafından gösterilme sıklığına göre "her zaman, bazen, hiçbir zaman, fikrim yok" veya "tamamen katılıyorum, katılıyorum, hiç katılmıyorum, fikrim yok" şeklinde 4'lü likert tipinde gerçekleştirmişlerdir. Öğretmenlerin yaptıkları değerlendirme sonuçlarına göre frekans değerleri elde edilmiştir. Aşırı annelik davranışı gösteren annelerin taslak ölçek maddelerindeki davranışları farklı düzeylerde ve sıklıkta gösterdikleri

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

belirlenmiştir. Öğretmenler bu annelerin daha çok açık alan/bahçe etkinlikleriyle, çocukların beslenme alışkanlıklarıyla, uyku düzenleriyle, özbakım becerileriyle, sınıftaki etkinliklerle, diğer çocukların başarı durumlarıyla, diğer anne babaların davranışlarıyla ilgilendiklerini belirtmiştir. Buna ek olarak öğretmenler aşırı annelik davranışları gösteren annelerin çocuklarını mükemmel bir birey olarak yetiştirme amacı taşıdıklarını, öğretmenlerle çocuklarının okulda yaptıklarına yönelik olarak iletişim kurduklarını, çocuklarıyla ilgili olarak yüksek düzeyde kaygı duyduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca bu annelerin çocuklarının başarısızlığına tahammül edemediklerini, olumsuz durumlarda öğretmenleri suçlama eğilimi içerisinde bulunduklarını, çocuklarına okulda mükemmel bir eğitimin sunulması gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin taslak ölçek maddelerini değerlendirme sonuçlarına göre aşırı annelik davranışları gösteren anneler çocuklarına eğitim setleri, materyalleri, oyuncakları alma, çocuklarını konser, tiyatro gibi etkinliklere götürme ve hafta sonları kurslara gönderme davranışlarını sıklıkla göstermektedir. Taslak ölçek formunda yer alan maddelere ilişkin öğretmenlerden alınan değerlendirmeler sonucunda 118 maddenin uzman görüşüne sunulması gerektiği düşünülmüştür. Taslak ölçek maddeleri Okul Öncesi Eğitimi alanında uzmanlığını almış olan 9 bağımsız araştırmacıya gönderilmiştir. Uzman görüşü formlarında "aşırı annelik" kavramına ilişkin kısa bir bilgilendirme yer almıştır. Uzmanlardan taslak ölçek maddelerini konuyla ilişkili olma, alana uygunluk gibi özellikler açısından değerlendirmeleri ve "Uygundur, Uygun Değildir, Düzeltilmelidir" derecelendirmesini işaretlemeleri istenmiştir. Değerlendirme için 2 hafta süre verilmiştir. Kapsam geçerliği için Lawshe (1975) tekniğinden yararlanılmıştır. İstatistiksel analizler sonucunda kapsam geçerlik oranı (KGO) 0.75'in altında kalan maddeler çıkarılmıştır. Kalan 114 maddenin kapsam geçerlik indeksi (KGİ) 0.85 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin taslak formu için Kadıköy'de bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 8 öğretmen ile pilot çalışma yürütülmüştür. Öğretmenlerden aşırı annelik davranışları gösterdiğini ve göstermediğini düşündükleri toplam 34 anneye ölçek formunu uygulamaları istenmiştir. Aşırı annelik davranışları gösteren ve göstermeyen annelerden veriler öğretmenler tarafından ayrı ayrı toplanmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafından ölçekteki her bir madde için iki grup arasındaki frekans farkına bakılmıştır. Aşırı annelik davranışları gösteren anneler lehine frekans farkı yüksek olan maddeler (10 ve üzeri puan), düşük olan maddeler (9'dan düşük puan), ortalamada kalan maddeler (9 puan) listelenmiştir. Aynı özelliği ölçen ve ölçekte kalmasına karar verilen bir başka madde varsa, frekans farkı ortalamada kalan madde çıkarılmıştır. Eğer yoksa frekans farkı ortalamada kalan maddenin de ölçekte kalmasına karar verilmiştir. Benzer şekilde aynı özelliği ölçen ve frekans farkı 10 puan ve üzeri olan maddeler arasından da en yüksek farka sahip olanın seçilmesi uygun bulunmuştur. Elde edilen verilerde aşırı annelik davranışları gösteren annelerin lehine frekans farkı yüksek olan maddeler belirlenmiştir. Bu kapsamda pilot çalışma sonucunda taslak ölçek formu 53 maddeye düşmüştür.

Yapı Geçerliği

Ölçeğin yapı geçerliği analizleri kapsamında normallik testi, KMO, Barlett's testi ile faktör analizleri kullanılmıştır. Faktör analizine uygunluk testi için verilerin normal dağılım gösterip göstermeme durumu incelenmiş; bu kapsamda Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ve verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir (p=.20; p>.05). Faktör analizinin gerçekleştirilebilmesinde gerekli olan örneklem büyüklüğünün sağlanıp sağlanmadığını belirleyebilmek için KMO ve Barlett's testi yapılmıştır. KMO değeri .89 bulunmuştur. KMO ve Barlett's testi sonuçlarına (p=.000; p<.05) göre veri matrisi faktör analizi yapılmasına uygun yapıdadır. Faktör analizi için 0.60'dan büyük KMO değerine ulaşılması ve

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Barlett's testi p değerinin 0.001'den küçük bulunması yeterli görülmektedir (Tabachnick ve Fidell, 1996, Akt; Dağlı ve Baysal, 2016).

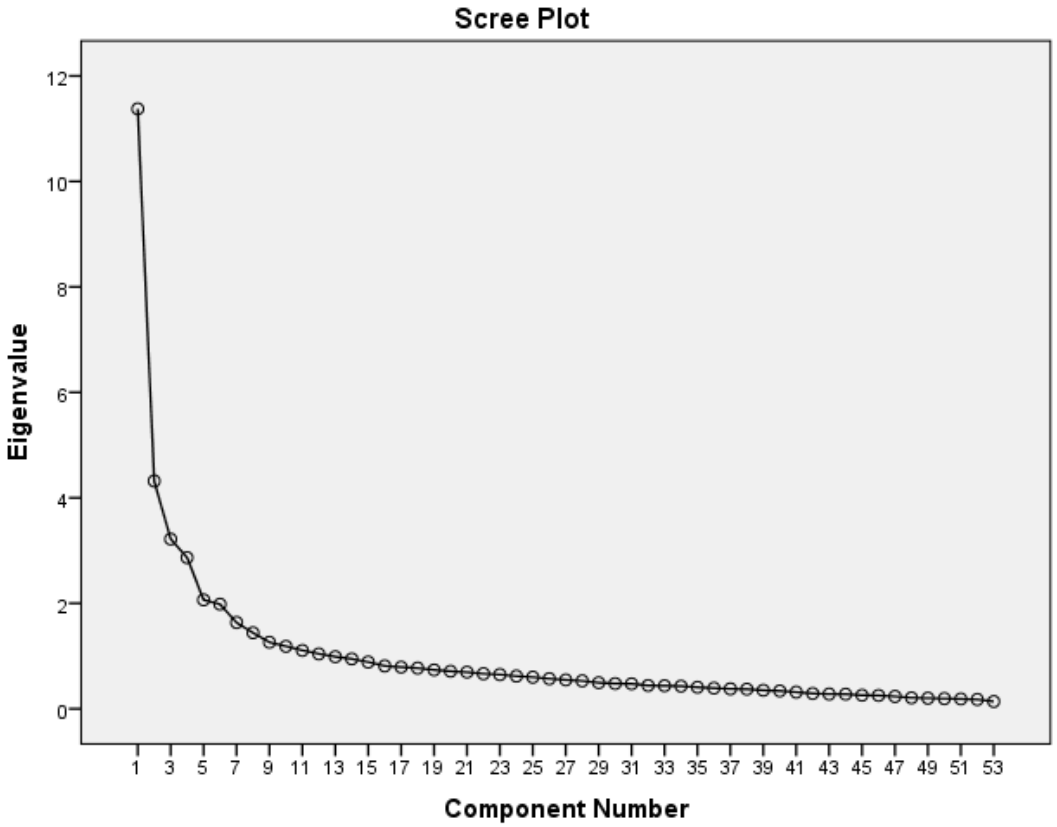
Ölçeğin faktör analizi kapsamında açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi veri seti 53 maddeden oluşmuştur. Öz değerin 1 olarak belirlendiği serbest açımlayıcı faktör analizi sonucunda 12 faktörlü yapı ortaya çıkmıştır. Söz konusu yapıda faktör sayısı madde sayısına oranla oldukça fazla bulunmuş, üç faktör dışındaki faktörlerin %5'ten daha az düzeyde varyans miktarını açıkladıkları görülmüştür. Öz değer sırasıyla 1,5 ve 2 olarak belirlenerek elde edilen iki yapı karşılaştırmalı incelenmiştir. Ölçek maddelerinin oluşturulma aşamasında öğretmenlerden ve uzmanlardan alınan görüşler de dikkate alınarak değerlendirmeler yapılmış ve ölçek yapısını daha iyi açıklayacağı düşüncesiyle öz değer 2 olarak belirlenmiştir. Madde elemelerinin ardından 5 faktörlü yapının ölçeği daha iyi açıklayacağı görülmüştür. Ölçeğin 5. alt faktörünün başlangıç varyans değeri 1.918 olarak belirlenmiş ve 2 değerine çok yakın bir değer olduğu için ayrı bir faktör olarak kabul edilmiştir.

Faktör analizi kapsamında yapılan madde atımlarında; madde yük değeri .40'ın altındaki maddeler ile birden çok sayıda alt faktöre dahil olmuş maddeler yapıdan çıkarılmıştır. Buna ek olarak her bir maddenin bulunduğu faktörlerden birindeki değer ile diğer faktörlerdeki değeri arasında .10'dan daha az fark bulunmuşsa o maddeler de ölçek yapısından atılmıştır. 3 maddeden daha az sayıda maddesi kalan faktörler de yapıdan ayıklanmıştır. Yapılan işlemler sonucunda ölçek madde sayısı 39'a düşmüştür. Aşağıda yer alan Tablo 2'de döndürülmüş faktör yüklerine ilişkin açıklanan varyans miktarları ve Şekil 1'de yığılma grafiği gösterilmiştir.

Tablo 2.
Açıklanan toplam varyans miktarlarına ilişkin bulgular

Faktörler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Döndürülmüş Toplamları		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans %	Kümülatif %
1	9.520	24.411	24.411	7.117	18.249	18.249
2	4.035	10.346	34.757	4.566	11.707	29.956
3	2.991	7.669	42.427	4.216	10.809	40.765
4	2.750	7.051	49.478	2.716	6.964	47.730
5	1.926	4.937	54.415	2.607	6.685	54.415
6	1.570	4.025	58.440			
7	1.163	2.981	61.421			
.....	.....	.....	.....			
39	.142	.364	100.000			

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Şekil 1. Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeğindeki maddelere ilişkin yığılma grafiği

Tablo 2'de ve Şekil 1'de sunulan analiz sonuçlarına bakıldığında; 5 faktörün toplam varyansı %54.415 oranında açıkladığı görülmektedir. Birinci faktör %18.249, ikinci faktör %11.707, üçüncü faktör %10.809, dördüncü faktör %6.964, beşinci faktör %6,685 düzeyinde açıklanan varyans miktarına katkı yapmaktadır. Faktör analizinde toplam açıklanan varyansın %50'nin üzerinde olması beklenmektedir (Yaşlıoğlu, 2017). Ölçeğin dönüştürülmüş temel bileşenler matrisi (faktör yapısı) aşağıda yer alan Tablo 3'te gösterilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 3.
Faktör analizi sonucu dönüştürülmüş temel bileşenler matrisine ilişkin bulgular

Maddeler	**Faktörler**				
	1	**2**	**3**	**4**	**5**
Madde52	.752				
Madde47	.735				
Madde44	.734				
Madde42	.730				
Madde23	.718				
Madde22	.698				
Madde38	.687				
Madde41	.680				
Madde36	.677				
Madde31	.669				
Madde1	.666				
Madde39	.669				
Madde29	.662				
Madde37	.533				
Madde7		.754			
Madde6		.721			
Madde16		.707			
Madde3		.687			
Madde32		.680			
Madde11		.681			
Madde48		.606			
Madde15		.478			
Madde17		.446			
Madde9			.766		
Madde21			.671		
Madde10			.701		
Madde26			.738		
Madde13			.708		
Madde4			.658		
Madde27			.577		
Madde51			.621		
Madde14			.566		
Madde25				.827	
Madde34				.753	
Madde40				.599	
Madde50				.448	
Madde18					.821
Madde2					.774
Madde5					.541

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 3'e göre 39 maddenin de yük değeri .446'nın üzerindedir. Varimax Dik Döndürme Tekniği kullanılarak elde edilen madde-faktör dağılım sonuçları incelendiğinde; .827'nin en yüksek yük değeri, .446'nın en düşük yük değeri olduğu görülmektedir. Tüm ölçek maddeleri kabul edilebilir madde yük değerine sahiptir.

Faktör analizi ile 39 maddeden ve 5 faktörden oluşan ölçek yapısı elde edilmiştir. "Endişeli Annelik" faktörü 14, "Mükemmeliyetçi Annelik" faktörü 9, "Sürekli Bilgi Peşinde Annelik" 9, "Eğitimde Rekabetçi Annelik" 4 ve "Kendini Siper Eden Annelik" 3 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Analiz Sonuçları

İç Tutarlılık Güvenirliği

Cronbach Alfa Değerleri

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirliği için alt faktörlerinin puanına ve toplam puanına göre Cronbach Alfa değerleri hesaplanmıştır. Ölçeğin toplam puan iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa değeri .90'dır. Cronbach Alfa değerleri alt faktör puanları ile toplam puanın arasındaki iç tutarlılığı hesaplamak amacıyla incelenmektedir ve söz konusu değerlerin kabul edilebilirlik düzeyi 0.70'tir (Büyüköztürk, 2002; George ve Mallery, 2003, Akt; Kılıç, 2016). Birinci faktörün iç tutarlılık katsayısı .92, ikinci faktörün .85, üçüncü faktörün .84, dördüncü faktörün .77, beşinci faktörün .84 olduğu görülmektedir. Tablo 4'te ölçekten elde edilen toplam puan ile alt ölçek puanlarına ilişkin ayırt edicilik düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.
Toplam puan ve alt ölçek puanlarına ait ayırt edicilikleri belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar T-Testi sonuçlarına ilişkin bulgular

Puan	**Gruplar**	***N***	***Ort***	***Ss***	**t testi**		
					T	***Sd***	***p***
1. Endişeli Annelik	Alt	124	40.99	6.41	-43.915	162.659	.000*
	Üst	124	68.30	2.61			
2. Mükemmeliyetçi Annelik	Alt	124	18.40	3.68	-41.942	246	.000*
	Üst	124	38.49	3.86			
3. Sürekli Bilgi Peşinde Annelik	Alt	124	18.92	3.37	-47.116	246	.000*
	Üst	124	38.50	3.17			
4. Eğitimde Rekabetçi Annelik	Alt	124	4.61	.77	-48.067	156.470	.000*
	Üst	124	14.17	2.07			
5. Kendini Siper Eden Annelik	Alt	124	4.73	1.34	-51.670	245.266	.000*
	Üst	124	13.77	1.41			
Ölçek Toplam	Alt	124	98.34	12.43	-41.499	246	.000*
	Üst	124	158.77	10.42			

* < 0.01 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 4 incelendiğinde "toplam alt-üst" gruplarda örneklem ortalamalarına göre üst grup lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (t = -41.499; p <.001). Alt faktörlerde de üst grubun lehine istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p<.001).

Modelin kabul edilebilirliği madde-toplam ve madde-kalan korelasyon değerleri incelenerek de test edilmiştir. Yürütülen korelasyon analizi sonuçlarına göre madde-toplam ile madde-kalan değerleri istatistiksel açıdan anlamlı (p<.01) bulunmuştur. Madde-toplam korelasyon değerlerinin 0.21 ve 0.69; madde-kalan korelasyon değerlerinin 0.20 ve 0.67 arasında değiştikleri görülmektedir. Madde-toplam ile madde-kalan korelasyon değerlerinin kabul edilebilir katsayısı 0.20'dir (Özdamar, 2002; Tezbaşaran, 1997). Elde edilen bulgular modelin kabul edilebilirliğini artırmaktadır.

Alt Faktörler Arasındaki Korelasyon Miktarları

Aşağıda yer alan Tablo 5'te ölçeğin alt faktörleri arasında bulunan ilişkilere yönelik analiz sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 5.
Ölçeğin alt faktörleri arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizine ilişkin bulgular

Faktörler	**Ölçek Toplam**	**1.Endişeli Annelik**	**2.Mükemmeliyetçi Annelik**	**3.Sürekli Bilgi Peşinde Annelik**	**4.Eğitimde Rekabetçi Annelik**	**5.Kendini Siper Eden Annelik**
Ölçek Toplam	1					
1. Endişeli Annelik	.823**	1				
2. Mükemmeliyetçi Annelik	.788**	.482**	1			
3. Sürekli Bilgi Peşinde Annelik	.795**	.487**	.603**	1		
4. Eğitimde Rekabetçi Annelik	.458**	.190**	.249**	.317**	1	
5. Kendini Siper Eden Annelik	.376**	.267**	.119*	.109*	.246**	1

* < 0.01 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır.
** <0.05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 5'teki sonuçlar incelendiğinde; alt ölçeklerin birbirleriyle ve toplam puan ile ilişkili olduğu görülmektedir (p<.01; p<.05). Birbiriyle negatif yönde ilişkili olan alt ölçeklerin olmadığı belirlenmiştir. Aşağıdaki Tablo 6'da ölçeğin test-tekrar test analizinde kullanılan Pearson Korelasyon sonuçları sunulmuştur.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 6.
Test-tekrar test güvenirliğini belirlemek için yapılan Pearson korelasyon testi ve bağımlı gruplar T-Testi sonuçlarına ilişkin bulgular

Faktör	Uygulama	*N*	*Ort*	*Ss*	*r*	*p*	t Testi		
							T	*sd*	*p*
1. Endişeli Annelik	Birinci	44	56.75	10.90	.784	.000*	.547	43	.587
	İkinci	44	56.18	9.86					
2. Mükemmeliyetçi Annelik	Birinci	44	26.93	11.06	.860	.000*	.718	43	.477
	İkinci	44	26.27	7.21					
3. Sürekli Bilgi Peşinde Annelik	Birinci	44	34.54	6.26	.694	.000*	-.428	43	.671
	İkinci	44	34.86	6.35					
4. Eğitimde Rekabetçi Annelik	Birinci	44	10.54	4.30	.751	.000*	.353	43	.726
	İkinci	44	10.39	2.31					
5. Kendini Siper Eden Annelik	Birinci	44	11.50	3.53	.688	.000*	.227	43	.822
	İkinci	44	11.41	3.13					
Ölçek Toplam	Birinci	44	140.27	22.01	.872	.000*	.686	43	.496
	İkinci	44	139.11	16.14					

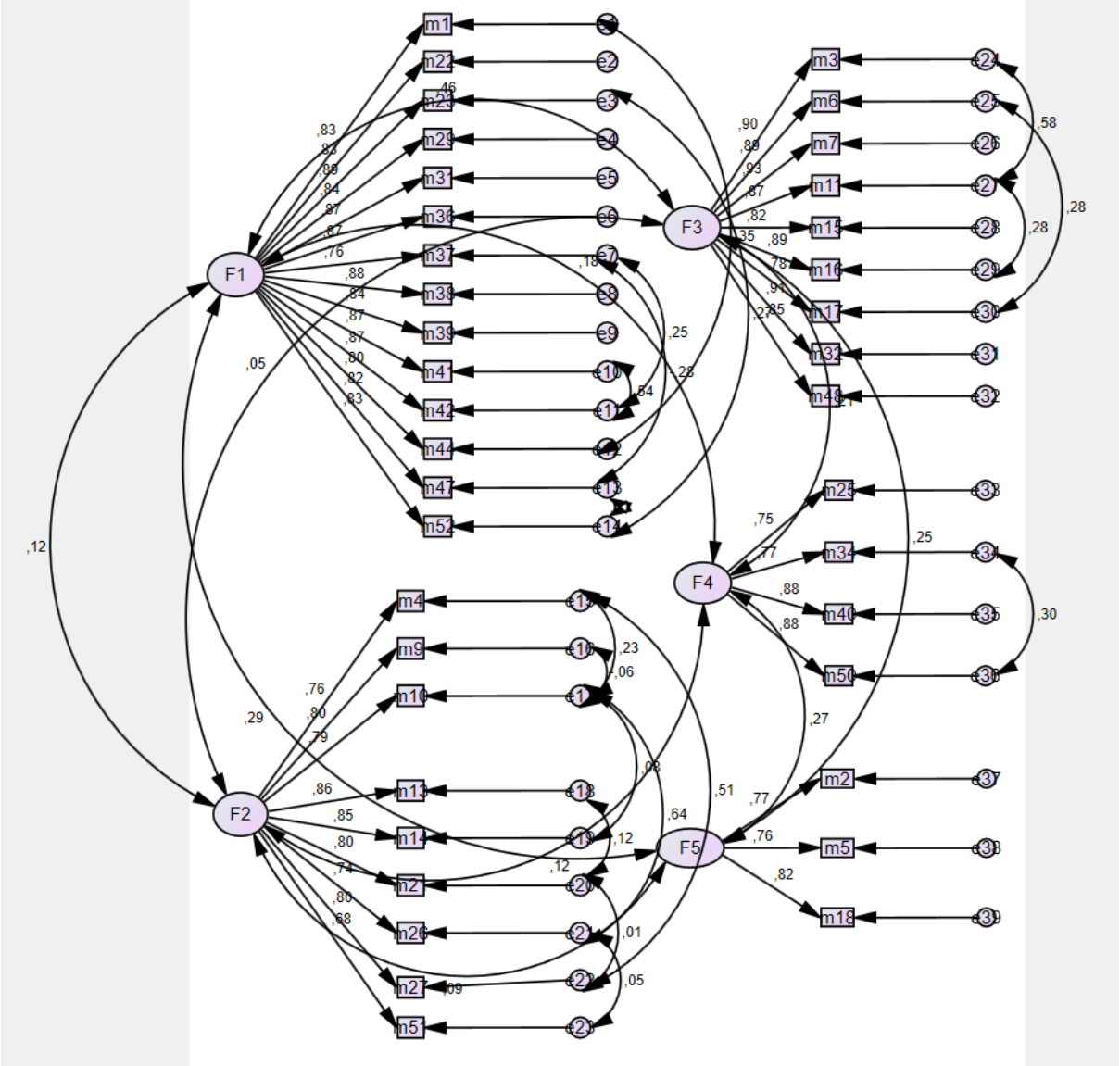
* < 0.01 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır.

Ölçeğin test-tekrar test güvenirliği için Kadıköy'de bulunan ve çalışma grubunda yer almayan resmi bir anaokulu ile iletişime geçilmiştir. Bu anaokulunda 54-72 ay arasında çocuğu bulunan 44 anneye ölçek maddeleri sınıf öğretmenleri aracılığıyla ulaştırılmıştır. Annelerden ölçeği doldurmaları istenmiştir. Öğretmenlere 14 gün sonra ölçeğin aynı annelere tekrar uygulanması gerektiği yönünde bilgilendirme yapılmıştır. Bu nedenle ölçeği doldurup teslim eden annelerin kağıdına öğretmenlerin isim kodlaması yazmaları istenmiştir. 14 gün sonra öğretmenler aracılığıyla aynı annelere ölçek tekrar ulaştırılmış ve uygulanmıştır. Elde edilen iki farklı veri setiyle ölçeğin test-tekrar test analizleri gerçekleştirilmiştir. Tavşancıl (2014) test-tekrar test güvenirliğinin sağlanabilmesi için ulaşılan korelasyonun yüksek düzeyde ve pozitif yönde olması gerektiğini belirtmiştir. Alt ölçek korelasyon değerleri yüksek düzeyde bulunmuş olup toplam korelasyonun da yüksek değerde olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte t-testi sonuçları doğrultusunda iki uygulama arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (r = .872; p < .01).

Ölçeğin Yapı Geçerliği Kapsamında Yürütülen Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Sonuçlar

Ölçeğin yapı geçerliğini değerlendirmek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Öncelikle veri setindeki uç değerlerin kontrolü sağlanmıştır. Örneklem büyüklüğü hakkında fikir sahibi olmak için KMO testi yapılmış ve değerin .94 olduğu; dolayısıyla örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (p=.000<.01). Normallik testi kapsamında basıklık-çarpıklık değerleri ele alınmış; -1,5 ile +1,5 arasındaki değerler normal kabul edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Analizde AMOS 24 Paket Programından yararlanılmıştır.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Şekil 2. Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeğinin F1 (Endişeli Annelik), F2 (Mükemmeliyetçi Annelik), F3 (Sürekli Bilgi Peşinde Annelik), F4 (Eğitimde Rekabetçi Annelik), F5 (Kendini Siper Eden Annelik) Alt Ölçekleri için Oluşturulan Ölçüm Modeli
Ki-kare = 1885.334; sd = 674; p değeri = .000; RMSEA =.066

Yürütülen doğrulayıcı faktör analizi sonucunda modelim uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir düzeyden aşağıda kaldığı görülmüştür. Alan yazında, bu tür durumlarda modelin iyileştirilmesi amacıyla modifikasyonların yapılabileceği ifade edilmektedir. Nitekim Akyüz (2018), DFA sonucunda elde edilen uyum indekslerinin düşük olması durumunda, modelin teorik yapısına zarar vermeyecek şekilde modifikasyonlar yapılarak uyum değerlerinin iyileştirilebileceğini belirtmektedir. Modelde yapılacak modifikasyonların yalnızca istatistiksel sonuçlara değil; aynı zamanda kuramsal gerekçelere

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

dayanması gerektiği vurgulanmaktadır (Byrne, 2016; Kline, 2016). Bu doğrultuda, analiz sürecinde ulaşılan modifikasyon indeksleri incelenmiştir. Modifikasyon indeksleri, modelde serbest bırakılmamış parametrelerin serbest bırakılması durumunda (χ^2) değerinde meydana gelecek olası düşüşü göstermekte olup, modelde eksik tanımlanmış ilişkilerin belirlenmesine yardımcı olmaktadır (Kline, 2016). Analiz sonucunda özellikle aynı faktör altında yer alan bazı gözlenen değişkenlerin hata terimleri arasında yüksek modifikasyon indeks değerlerine sahip olduğu görülmüştür. Bu durum, kuramsal çerçevede ilgili maddelerin benzer içeriklere sahip olması, aynı ölçme yönteminden kaynaklanan ortak varyans veya ölçülmeyen örtük bir faktörün etkisi ile açıklanabilmektedir. Bu bağlamda İlhan ve Çetin (2014) doğrulayıcı faktör analizi yapılırken, teorik olarak anlamlı olması durumunda gözlenen değişkenlerin hata terimleri arasında kovaryans çizilebileceğini ifade etmektedir. Bu bilgiler ışığında, yüksek modifikasyon indeksine sahip ve aynı faktör altında yer alan maddelerin hata terimleri arasında kovaryanslar tanımlanmıştır. Ancak bu işlem gerçekleştirilirken her bir modifikasyonun kuramsal olarak anlamlı olup olmadığı dikkatle değerlendirilmiş ve yalnızca içerik açısından benzerlik gösteren maddeler arasında hata kovaryansı kurulmuştur. Böylece modelin yapısal bütünlüğünün korunmasına özen gösterilmiştir. Gerçekleştirilen bu modifikasyonlar sonrasında model yeniden test edilmiş ve uyum iyiliği indekslerinde belirgin bir iyileşme olduğu gözlemlenmiştir. Modelin uyum düzeyinin değerlendirilmesinde birden fazla uyum indeksinin birlikte ele alınması gerektiği literatürde vurgulanmaktadır. Modelin açıklayıcı gücünü ortaya koyan uyum indeks değerleri konusunda bazı alt sınırlar belirlenmiştir ancak; söz konusu sınırlar henüz kesinleşmiş durumda değildir. Alanda uyum indekslerinden genellikle 5-6 tanesi kullanılmaktadır (Garson, 2004, Akt; Cengiz ve Kırkbir, 2007). Aşağıda yer alan Tablo 7'de doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına ilişkin uyum iyiliği indeks değerleri verilmiştir.

Tablo 7.
Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına ilişkin uyum iyiliği indeks değerleri

İndeksler	**Maddelere İlişkin Değerler**	**Mükemmel Uyum**	**İyi Uyum**
X^2	1885,334		
sd	674		
p	.000		
X^2/sd	2.797	$X^2/sd \leq 3.00$	$3.00 < X^2/sd \leq 8.00$
RMSEA	.066	$0 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 < RMSEA \leq .08$
SRMR	.076	$0 \leq SRMR \leq .05$	$.05 < SRMR \leq .10$
GFI	.793	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI < .95$
AGFI	.760	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.85 \leq AGFI < .90$
CFI	.927	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI < .95$
NFI	.891	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI < .95$
NNFI	.920	$.97 \leq NNFI \leq 1.00$	$.95 \leq NNFI < .97$
IFI	.927	$.95 \leq IFI \leq 1.00$	$.90 \leq IFI \leq .95$
RFI	.880	$.95 \leq RFI \leq 1.00$	$.90 \leq RFI \leq .95$

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 7'de görüldüğü üzere X^2 değerinin serbestlik derecesine bölümünden elde edilen değer X^2/sd=2.797 şeklinde bulunmuştur ve mükemmel uyumu ifade etmektedir. RMSEA değeri (.066) ve SRMR değeri (.076) olarak belirlenmiş olup iyi uyumdadır. GFI uyum iyiliği AGFI düzeltilmiş uyum iyiliği indeksleridir. GFI (.793) ve AGFI (.760) olarak bulunmuştur. İki değer de standart değerlerin (GFI=0-1 arası, AGFI=>0.85 olması beklenen) altında kalmıştır. Çapık (2014) söz konusu değerlere bakılarak karar verilmemesi gerektiğini; diğer uyum indeksleriyle birlikte değerlendirme yapılmasının daha doğru olacağını belirtmiştir. CFI değeri karşılaştırmalı uyum indeksini göstermektedir ve 0.90 üzerinde olması beklenmektedir (Bentler, 1980, Akt; İlhan ve Çetin, 2014; Uzun vd., 2010). Modelin CFI değeri (.927) bulunmuştur ve iyi uyumdadır. IFI fazlalık/artırmalı indekstir ve (.927) bulunmuştur. İyi uyumdadır. NFI normlaştırılmış uyum indeksini ifade etmektedir ve (.891) bulunmuştur. NNFI normlaştırılmamış uyum indeksini ifade etmektedir ve (.920) bulunmuştur. RFI göreli uyum indeksidir ve (.880) bulunmuştur. Söz konusu indeksler iyi uyuma çok yakın değerlere sahiptir.

AMOS 24 Paket Programında parametre tahminlerine ilişkin analizler yapılmış ve faktör yük değerleri istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (p<.01 düzeyinde). T değerlerine bakıldığında 2.56 üzerinde değerler olduğu belirlenmiştir. Söz konusu durum ölçek maddelerinin .01 düzeyinde anlamlı olduğunu belirtmekte; örtük değişkenlerin gözlenen değişkenleri doğru şekilde açıkladığını ifade etmektedir (Polat vd., 2017). Terzi (2019) ve Şimşek (2007) hata varyanslarına da bakmak gerektiğini vurgulamış ve bu varyansların düşük olmaları gerektiğini belirtmiştir. Maddelere ait hata varyanslarının .024 ile .077 arasında değiştiği görülmektedir. Buna ek olarak maddelere ait faktör yüklerinin incelenmesi de gerekmektedir. AMOS 24 Paket Programında yürütülen analizler sonucunda ölçek faktör yüklerinin .679 ile .929 arasında değiştiği belirlenmiştir. Terzi (2019) modelin kabulü için yüksek faktör yüklerinin olması gerektiğini belirtmiştir. Harrington (2009) 0.63 üzerindeki faktör yüklerinin yeterli olduğunu ifade etmiştir (Akt; Çapık, 2014).

Ölçeğin faktörler arası korelasyon katsayıları incelenmiştir. Modelin kabul edilebilir olması için faktörler arasındaki korelasyon değerlerinin 0.85'ten daha küçük değerde olması beklenmektedir (Terzi, 2019). Faktörler arası korelasyon değerlerinin 0.05 ile 0.46 arasında değiştiği belirlenmiştir. Söz konusu değerler de modelin kabul edilebilirliğini artırmaktadır.

"Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği"nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları tamamlanıp ölçeğin son hali oluştuktan sonra ölçek kullanımına ilişkin düzenlemeler yapılmış ve ölçek maddeleri adları ile sıralamaları değiştirilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada 54-72 ay arasında çocuğu olan annelere yönelik olarak, annelerin çocuklarından beklenti düzeylerini ve onlara yönelik ilgi düzeylerini belirlemek amacıyla "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği"nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yürütülen açımlayıcı faktör analizi sonucunda 5'li likert tipinde, 5 faktörlü 39 maddeden oluşan ölçek yapısına ulaşılmıştır. Ölçeğin alt ölçekleri "endişeli annelik, mükemmeliyetçi annelik, sürekli bilgi peşinde annelik, eğitimde rekabetçi annelik, kendini siper eden annelik" olarak belirlenmiştir. Ölçme aracı varyansın %54.415'ini açıklamaktadır. İç tutarlılık güvenirliği kapsamında Cronbach Alfa değeri .904 olarak bulunmuştur. Madde-toplam korelasyon değerleri .215-.692 aralığında; madde-kalan korelasyon değerleri ise .200-

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

.669 aralığındadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre uyum iyiliği indeks değerlerinden X^2/sd değeri mükemmel; RMSEA, SRMR, CFI, IFI değerleri iyi uyum göstermektedir. NFI, NNFI, RFI değerleri ise iyi uyuma oldukça yakın değerler almıştır. Bu kapsamda ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin geliştirilme aşamasında gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçek "endişeli annelik, mükemmeliyetçi annelik, sürekli bilgi peşinde annelik, eğitimde rekabetçi annelik, kendini siper eden annelik" olmak üzere beş faktörden ve 39 maddeden oluşmaktadır. "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği" 5'li likert tipindedir ve anneler tarafından doldurulmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan arttıkça annelerin gösterdikleri aşırı annelik davranış düzeyleri de artmaktadır. İç tutarlılık güvenirliği için Cronbach Alfa değerleri incelenmiş ve bu değerlerin yeterli düzeyde olduğu belirlenmiştir (Tavşancıl, 2014). Alt ölçek ve toplam puanlara ait ayırt ediciliğin ve farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Madde-kalan ve madde-toplam korelasyonları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve kabul edilebilir düzeyde oldukları görülmüştür (Özdamar, 2002; Tezbaşaran, 1997). Alt faktörlerin birbirleriyle pozitif yönde ilişkili oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Test-tekrar test sonuçlarına göre korelasyon yüksek düzeyde ve pozitif yönlüdür. T-testi sonuçlarında ise uygulamalar arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır. Elde edilen sonuçlara göre ölçeğin kararlılık gösterdiği söylenebilmektedir (Tavşancıl, 2014).

"Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği"nin yapı geçerliği kapsamında doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Faktör yük değerlerinin istatistiksel açıdan anlamlı ve yeterli düzeylerde oldukları belirlenmiştir (Harrington, 2009, Akt; Çapık, 2014). Maddelerin istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu belirten T değerleri 2.56 değerinin üzerinde bulunmuştur ve örtük değişkenlerin gözlenen değişkenleri doğru olarak açıkladığını ifade etmektedir (Polat vd., 2017). Standartlaştırılmış çözüm değerlerine göre maddelere ait hata varyansları küçüktür. Elde edilen sonuç modeli güçlendirmektedir (Şimşek, 2007). Faktörler arası korelasyonlar 0.85 değerinden küçük elde edilmelidir (Terzi, 2019). Ölçeğin faktörleri arasındaki korelasyonların düşük düzeylerde oldukları görülmüştür.

Ölçeğin uyum iyiliği indekslerine ait sonuçlar incelendiğinde; X^2/sd değerinin mükemmel; SRMR, RMSEA, IFI, CFI değerlerinin iyi düzeyde uyumu gösterdikleri belirlenmiştir. RFI ve NNFI iyi uyuma çok yakın değerler almışlardır. RFI benzerlik uyum indeksidir ve 0.85 değeri üzerinde olması modelin benzerlik uyumu açısından kabul edilebilir düzeyde olduğunu belirtmektedir (Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003, Akt; Demir ve Akengin, 2010). Bu araştırmada da RFI değeri 0.88 olarak bulunmuştur. NNFI artan uyum indeksini ifade etmektedir. NNFI indeksinin kabul edilebilmesi için 0.95'ten yüksek değerde bulunması gerektiğinin yanı sıra örneklem büyüklüğünün 250'den fazla olduğu çalışmalarda 0.80 ve üzeri değerin yeterli olabileceği belirtilmiştir (Byrne, 2016; Hu ve Bentler, 1999). Bu araştırmada NFI da iyi uyumun hemen altında çok yakın bir değere sahip indeks olarak bulunmuştur. Hu ve Bentler (1999) NFI değerinin 0.90 olmasını iyi uyum olarak ifade etmişlerdir. Çalışmada söz konusu değer .891 olarak bulunmuş olup iyi uyum olarak kabul edilen 0.90'a çok yakın bir düzeydedir. AGFI ve GFI değerleri iyi uyum değerlerinin altında kalmışlardır. GFI değeri istatistiksel modelde ortaya çıkan değerler ile gözlemlenen değerler arasındaki uyuşmazlığı göstermekte olup (Olivares ve Forero, 2010); örneklem büyüklüğü arttıkça bu indeksin aldığı değer de artmaktadır (Wang vd., 2019). Davcik (2014) GFI değerinin herhangi bir kabul edilebilirlik düzeyinin olmadığını belirtmiştir. Chow vd. (2001) GFI indeksi için genel olarak 0.90 ve üzeri bir değerin arandığını ancak; 0.80 ve üzeri

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

değerlerin de kabul edilebildiğini öne sürmüştür. Bu araştırmada GFI değeri .793 olarak bulunmuş olup .80 düzeyine çok yakın bir düzeydedir. AGFI indeksi düzeltilmiş uyumun düzeyini göstermektedir ve bu araştırmada değeri .76 olarak beklenen iyi uyum değerinin altında bulunmuştur. AGFI ve GFI değerleri araştırmalarda sıklıkla kullanılsalar da benzetim çalışmaları kapsamında zayıf performans gösterdiklerinden dolayı fazla önerilmemekte; doğrulayıcı faktör analizinde daha çok NNFI, CFI-IFI, SRMR-RMR değerlerine bakılması gerektiği ifade edilmektedir (Koyuncu ve Kılıç, 2019). Munro (2005) ile Şimşek (2007) bazı uyum indeks değerlerinin faktör yüklerinden bağımsız biçimde beklenen standartların altında kalabileceğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte Garson (2004) yeni çalışılan kimi konularda geliştirilen modellerin uyum iyiliği değerlerinin beklenen düzeyde elde edilemeyebileceğini ifade etmiştir (Akt; Cengiz ve Kırkbir, 2007). Tüm bu sonuçlardan ve tartışmadan yola çıkılarak bütüncül açıdan değerlendirildiğinde; ölçeğin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip ve geçerli-güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Alan yazın incelendiğinde araştırma konusuna ilişkin olarak erken çocukluk döneminde çocuğu bulunan ebeveynlere yönelik geliştirilmiş ölçme aracına rastlanmamıştır. Ölçeğin kuramsal temeli, özellikle yoğun ebeveynlik ve helikopter ebeveynlik literatürü ile uyumlu bir çerçevede değerlendirildiğinde, erken çocukluk dönemine özgü ebeveynlik davranışlarının daha ayrıntılı biçimde anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Konuyla ilişkili olarak daha büyük yaş grubundaki öğrencilere veya yetişkinlere yönelik geliştirilmiş olan bazı ölçme araçlarının bulunduğu görülmektedir (Çok vd., 2022; Doğan ve Adıgüzel, 2017; Ertuna, 2016; Kömürcü-Akik ve Alsancak-Akbulut, 2023; Okray, 2016; Yılmaz, 2019). Aşırı ebeveynlik veya aşırı annelik kavramı; son yıllarda ülkemizde farklı isimlerle çıkmakta olan bir kavram olmaktadır ve yürütülen çalışmalar sınırlı sayıdadır (Çok vd., 2022). Alan yazında daha çok helikopter ebeveynlik adı altında araştırmalar olduğu görülmektedir. Bu araştırma kapsamında geliştirilen "Erken Çocuklukta Aşırı Annelik Ölçeği"nin erken çocukluk döneminde çocuğu bulunan annelerin çocuklarına yönelik benimsedikleri korumacılık, gösterdikleri ilgi ve onlardan beklenti düzeylerinin belirlenmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Annelerin benimsedikleri ebeveynlik tutumları ve davranışları çocukların bütüncül gelişimlerinin desteklenmesi açısından önemlidir. Çocuk üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilecek davranışların önceden belirlenmesi, ihtiyaç duyulan alanlarda önleyici ve müdahale edici çalışmaların planlanabilmesine ışık tutacaktır. Aşırı ebeveynlik yaklaşımı; çocuğun gelişimini merkeze alan, ebeveynin yüksek düzeyde maddi ve manevi kaynak tükettiği bir ebeveynlik biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ebeveynlik yalnızca doğal bir süreç değil; aynı zamanda sürekli çaba ve uzman bilgisi gerektiren bir "yoğun emek alanı" olarak değerlendirilmektedir (Hays, 1996). Bu bağlamda geliştirilen ölçek, özellikle "endişeli annelik" ve "mükemmeliyetçi annelik" alt boyutlarıyla aşırı ebeveynlik ideolojisinin erken çocukluk dönemindeki yansımalarını somutlaştırmaktadır. Diğer açıdan helikopter ebeveynlik yaklaşımı, çocuğun yaşamına aşırı müdahalede bulunma, onu sürekli kontrol etme ve bağımsızlığını sınırlama eğilimi ile ilişkilendirilmektedir. Gelişimsel psikolojide ele alınan bu yaklaşım, özellikle çocuğun risk alma ve bağımsız karar verme süreçlerini engelleyen bir ebeveynlik biçimi olarak değerlendirilmektedir (Padilla-Walker ve Nelson, 2012). Bu araştırmada yer alan "kendini siper eden annelik" boyutu, helikopter ebeveynlik davranış örüntüsü ile doğrudan örtüşmekte; erken çocukluk döneminde çocuğun keşfetme davranışlarının ebeveyn kontrolü altında sınırlandığını göstermektedir. Ayrıca "sürekli bilgi peşinde annelik" alt boyutu, modern ebeveynlikte uzman bilgisine aşırı bağımlılık ve ebeveynlikte yeterlilik kaygısının artışı ile ilişkilendirilebilir. Literatürde ebeveyn öz-yeterliği ve bilgi temelli ebeveynlik davranışlarının, çocuğun gelişim sürecine yönelik aşırı kontrol eğilimlerini artırabileceği belirtilmektedir

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

(Darlow vd., 2017; Segrin vd., 2013). Bu durum, ebeveynlerin karar alma süreçlerinde içsel sezgiden ziyade dışsal uzman otoritesine bağımlı hale gelmelerine yol açabilmektedir. Ölçeğin "eğitimde rekabetçi annelik" boyutu erken çocukluk döneminde çocuğun akademik başarıya erken yönlendirilmesi ile ilişkilidir. Annette Lareau tarafından tanımlanan "concerted cultivation" yaklaşımı, orta sınıf ailelerin çocuklarını sistematik şekilde akademik başarıya hazırladıklarını ve çocukların erken yaşta rekabetçi bir eğitim ortamına yönlendirildiğini ortaya koymaktadır (Lareau, 2003). Bu bağlamda, geliştirilen ölçek bu eğilimi erken çocukluk düzeyinde ölçebilme ve dolayısıyla önleme çalışmalarına zemin hazırlama potansiyeline sahiptir.

Toplumumuzda küçük yaştaki çocuklarla ağırlıklı olarak anneler ilgilendikleri için bu araştırma kapsamında onlara yönelik bir ölçek geliştirilmiştir. Benzer şekilde babaların aşırı ebeveynlik tutum ve davranışlarını değerlendirmeye yönelik ölçek geliştirilebilir. Çalışmada geliştirilen ölçek 54-72 aylık çocuğu olan annelere yönelik bir ölçektir. Farklı eğitim düzeyindeki çocukların ebeveynlerine yönelik bir ölçek geliştirilmesi önerilebilir. Ölçeğin diğer kültürlerde uyarlama çalışmaları yapılarak kültürler arası geçerliği test edilebilir. Araştırma kapsamında geliştirilen ölçek kullanılarak aşırı annelik davranışları gösteren anneler belirlenebilir. Nitel araştırmalar (örneğin derinlemesine görüşmeler) ile annelerin bu davranışları hangi motivasyonlarla sergiledikleri daha ayrıntılı biçimde ortaya konabilir. Söz konusu annelerin içinde bulundukları olumsuz sosyal-duygusal durumlar için çözüm yolları bulmak veya bu durumların anne-çocuk üzerindeki etkilerini azaltmak amacıyla ebeveyn destek programları geliştirilerek uygulanabilir. Ailelere yönelik dijital rehberlik içerikleri geliştirilebilir. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve danışmanlar için aşırı ebeveynlik farkındalık eğitimleri düzenlenebilir. Medyada ve sosyal platformlarda aşırı ebeveynliği teşvik eden içeriklere karşı bilinçlendirme kampanyaları oluşturulabilir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

Akyüz, H. E. (2018). Yapı geçerliliği için doğrulayıcı faktör analizi: Uygulamalı bir çalışma. *BEÜ Fen Bilimleri Dergisi, 7*(2), 186-198. https://doi.org/10.17798/bitlisfen.414490

Bayer, J. K., Sanson, A. V., & Hemphill, S. A. (2006). Parent influences on early childhood internalizing difficulties. *Journal of Applied Developmental Psychology, 27*(6), 542-559. https://doi.org/10.1016/j.appdev.2006.08.002

Bernstein, G., & Triger, Z. (2010). Over-parenting. *UC Davis Law. Review, 44*(4), 1221-1279.

Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, *32*(32), 470-483.

Byrne, B. M. (2016). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Routledge.

Cengiz, E., & Kırkbir, F. (2007). Kar amacı gütmeyen kurumlarda müşteri memnuniyeti ve hizmet kalitesi ilişkisi: Karadeniz Bölgesi örneği. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21*(1), 263-285

Chow, J. C. C., Snowden, L. R., & McConnell, W. (2001). A confirmatory factor analysis of the BASIS-32 in racial and ethnic samples. *The Journal of Behavioral Health Services and Research, 28*(4), 400-411. https://doi.org/10.1007/BF02287771

Çapık, C. (2014). Geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizinin kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 17*(3), 196-205.

Çok, F., Güçlü, C. H., Özdoğan, H. K., & Topuz, S. (2022). Helikopter anababalık ve özerklik destekleyici davranışlar ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 55*(2), 339-360. https://doi.org/10.30964/auebfd.886761

Dağlı, A., & Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15*(59), 1250-1262. https://doi.org/10.17755/esosder.263229

Darlow, V., Norvilitis, J. M., & Schuetze, P. (2017). The relationship between helicopter parenting and adjustment to college. *Journal of Child and Family Studies, 26*(8), 2291-2298. https://doi.org/10.1007/s10826-017-0751-3

Davcik, N. (2014). The use and misuse of structural equation modeling in management research: A review and critique. *Journal of Advances in Management Research, 11*(1), 47-81. https://doi.org/10.1108/JAMR-07-2013-0043

Demir, S. B., & Akengin, H. (2010). Sosyal bilgiler dersine yönelik bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *e-international Journal of Educational Research, 1*(1), 26-40. https://doi.org/10.5152/AUJKKEF.2023.222655

Doğan, U., & Adıgüzel, A. (2017, Mayıs). Helikopter ebeveynlik ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması. *I. Eurasian Conference on Language and Social Sciences*'da sunulan bildiri.

Driscoll, L. C. (2013). *Parenting styles and self-esteem* [Scripps senior theses]. Scripps College.

Ertuna, E. (2016). *The Turkish translation, and reliability, validity study of helicopter parenting instrument.* [Master's thesis, Near East University].

Fu, A. S., & Markus, H. R. (2014). My mother and me: Why tiger mothers motivate Asian Americans but not European Americans. *Personality and Social Psychology Bulletin, 40*(6), 739-749. https://doi.org/10.1177/0146167214524992

Furnham, A., & Wu, C. (2014). The little emperor: Chinese parents' assessment of their own, their partner's and their only child's intelligence. *High Ability Studies, 25*(2), 121-141. https://doi.org/10.1080/13598139.2014.966065

Gagnon, R. J. (2019). Examining overparenting, socioeconomic status, and parental out-of-school time experience: Does socioeconomic status and out-of-school-time experience matter? *Children and Youth Services Review,* 101, 181-189. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.04.003

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Ganaprakasam, C., Davaidass, K. S., & Muniandy, S. C. (2018). Helicopter parenting and psychological consequences among adolescent. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 8, 378-382. http://dx.doi.org/10.29322/IJSRP.8.6.2018.p7849

Giménez-Nadal, J. I., & Sevilla, A. (2016). *Intensive mothering and well-being: The role of education and child care activity* (IZA Discussion Paper No. 10023). IZA Institute of Labor Economics.

Günalp, A. (2007). *Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi (Aksaray ili örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.

Hays, S. (1996) *The cultural contradictions of motherhood.* Yale University Press.

Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal, 6*(1), 1-55. https://doi.org/10.1080/10705519909540118

İlhan, M., & Çetin, B. (2014). LISREL ve AMOS programları kullanılarak gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeli (YEM) analizlerine ilişkin sonuçların karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 5*(2), 26-42. https://doi.org/10.21031/epod.31126

Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın alfa güvenirlik katsayısı. *Journal of Mood Disorders, 6*(1), 47-48. https://doi.org/10.5455/jmood.20160307122823

Kır, İ. (2006). Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 10*(36), 381-404.

Kim, S. Y., Wang, Y., Orozco Lapray, D., Shen, Y., & Murtuza, M. (2013). Does "tiger parenting" exist? Parenting profiles of Chinese Americans and adolescent developmental outcomes. *Asian American Journal of Psychology, 4*(1), 7-18. https://doi.org/10.1037/a0030612

Kins, E., Soenens, B., & Beyers, W. (2012). Parental psychological control and dysfunctional separation–individuation: A tale of two different dynamics. *Journal of Adolescence, 35*(5), 1099-1109. https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2012.02.017

Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structual equation modeling.* The Guilford Press.

Koyuncu, İ., & Kılıç, A. F. (2019). Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanımı: Bir doküman incelemesi. *Eğitim ve Bilim, 44*(198), 361-388. https://doi.org/10.15390/EB.2019.7665

Kömürcü-Akik, B., & Alsancak-Akbulut, C. (2023). Assessing the psychometric properties of mother and father forms of the helicopter parenting behaviors questionnaire in a Turkish sample. *Current Psychology, 42,* 2980-2992. https://doi.org/10.1007/s12144-021-01652-4

Lareau, A. (2003). *Unequal childhoods: Class, race and family life*. University of California Press.

Locke, J. Y., Campbell, M. A., & Kavanagh, D. (2012). Can a parent do too much for their child? An examination by parenting professionals of the concept of overparenting. *Australian Journal of Guidance and Counselling, 22*(2), 249-265. https://doi.org/10.1017/jgc.2012.29

McGinley, M. (2018). Can hovering hinder helping? Examining the joint effects of helicopter parenting and attachment on prosocial behaviors and empathy in emerging adults. *The Journal of Genetic Psychology, 179*(2), 102-115. https://doi.org/10.1080/00221325.2018.1438985

Mufidah, N., & Rifqi, M. (2016). *Hyper-parenting effects toward child's personality in Stephen King's novel Carrie* [Undergraduate thesis, Dian Nuswantoro University].

Munro, B. H. (2005). *Statistical methods for health care research* (5th ed.). Lippincott Williams & Wilkins.

Okray, Z. (2016). Helicopter parenting and related issues: Psychological well being, basic psychological needs and depression on university students. *Curr. Res. Edu., 2*(3), 165-173.

Olivares, M. A., & Forero, G. C. (2010). Goodness-of-fit testing. *International Encyclopedia of Education*, 7, 190-196. https://doi.org/10.1016/B978-0-08-044894-7.01333-6

Özatlı, İ. (2022). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile genel özyeterlilik seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Kırklareli Üniversitesi örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırklareli Üniversitesi.

Özdamar, K. (2002). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi.* Kaan Kitabevi.

Özel, E., & Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 16*(36), 9-34. https://doi.org/10.21560/spcd.60151

Cengiz, Ö., Ural, O. ve Ünsal Aksebzeci, F. Ö. (2026). Erken çocuklukta aşırı annelik ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 17*(2), 1404-1428.
DOI. 10.51460/baebd.1701128

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1404-1428.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Padilla-Walker, L. M., & Nelson, L. J. (2012). Black hawk down? Establishing helicopter parenting. *Journal of Child and Family Studies*, 35, 1177-1190. https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2012.03.007

Polat, B. D., Alkan-Ersoy, Ö., & Toran, M. (2017). Çocuk katılımı farkındalık ölçeği (ÇKFÖ): Ölçek geliştirme, güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi, 1*(2), 186-215. https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720171241

Rosenfeld, A., & Wise, N. (2000). *The over-scheduled child: Avoiding the hyper-parenting trap*. St. Martin's Griffin.

Segrin, C., Givertz, M., Swaitkowski, P., & Montgomery, N. (2015). Overparenting is associated with child problems and a critical family environment. *Journal of Child and Family Studies, 24*(2), 47479. https://doi.org/10.1007/s10826-013-9858-3

Segrin, C., Woszidlo, A., Givertz, M., & Montgomery, N. (2013). Parent and child traits associated with overparenting. *Journal of Social and Clinical Psychology, 32*(6), 569-595. https://doi.org/10.1521/jscp.2013.32.6.569

Şeker, M. (2011). *İstanbul'da yaşam kalitesi araştırması*. İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Şen, Ş., & Boyraz, E. (2017). Annelik rolü ve çocuk için tüketime yansımaları: Kadınların ebeveynlik tutumları ve hedonik tüketim eğilimi üzerine bir araştırma. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 14*(2), 347-370.

Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş, temel ilkeler ve LİSREL uygulamaları*. Ekinoks.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.

Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Yayınevi.

Terzi, Y. (2019). *Anket, güvenilirlik-geçerlilik analizi.* Ondokuz Mayıs Üniversitesi. https://personel.omu.edu.tr/docs/ ders_dokumanlari/1030_32625_1500.pdf

Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu.* Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Urone, C., Verdi, C., Iacono, C. L., & Miano, P. (2024). Dealing with overparenting: Developmental outcomes in emerging adults exposed to overprotection and overcontrol. *Trends in Psychology.* https://doi.org/10.1007/s43076-024-00407-x

Uzun, N. B., Gelbal, S., & Öğretmen, T. (2010). TIMSS-R fen başarısı ve duyuşsal özellikler arasındaki ilişkinin modellenmesi ve modelin cinsiyetler bakımından karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 18*(2), 531-544.

van Ingen, D. J., Freiheit, S. R., Steinfeldt, J. A., Moore, L. L., Wimer, D. J., Knutt, A. D., Scapinello, S., & Roberts, A. (2015). Helicopter parenting: The effect of an overbearing caregiving style on peer attachment and self-efficacy. *Journal of College Counseling, 18*(1), 7-20. https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2015.00065.x

Vinson, K. (2013). Hovering too close: The ramifications of helicopter parenting in higher education. *Georgia State University Law Review, 29*(2), 422-452. https://doi.org/10.2139/ssrn.1982763

Wang, K., Xu, Y., Wang, C., Tan, M., & Chen, P. (2019). A Corrected Goodness-of-Fit Index (CGFI) for model evaluation in structural equation modeling. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal.* https://doi.org/10.1080/10705511.2019.1695213

Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 46*(Özel Sayı), 74.85.

Yılmaz, H. (2019). İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi, 3*(1), 3-30. https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201931114

Zimmer-Gembeck, M. J., & Collins, W. A. (2006). Autonomy development during adolescence. In G. R. Adams & M. D. Berzonsky (Eds.), *Blackwell handbook of adolescence* (pp. 174–204). https://doi.org/10.1002/9780470756607.ch9